

สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย
คำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามุกดาหาร

School Management and States and Development guidelines of School
Administration Kham Ahuan Dong Yen Phattanasuksa School cluster under
Mukdahan Primary Educational Service Area Office

ญานิกา วรรณพัฒน์¹, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม² และ กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์³
Yanika Wannapat¹, Charoenwit Sompongdam² and Kanokkan Srisurin³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยราชธานี

^{1,2,3}Ratchathani University, Thailand

E-mail: ¹wannapat_ya@hotmail.com

Received April 3, 2021; Revised May 3, 2021; Accepted November 8, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 7 คน ครูผู้สอน 63 คน ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง 9 คน ครูผู้สอน 85 คน รวมผู้บริหาร 16 คน ครูผู้สอน 148 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที แบบอิสระต่อกัน (t-test Independent Samples)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ได้เสนอไว้ทั้ง 4 ด้าน

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; กลุ่มเครือข่าย; แนวทางการพัฒนา

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the state school administration (2) to compare school administration classified by school size and (3) to present the way to school administration development in Kham Ahuan Dong Yen Phattanasuksa school cluster under Mukdahan Primary Education Service Area Office in 4 ways, namely academic management, expenditure management, personal management, and general management. The sample consisted of 7 small school directors, 63 teachers, 9 middle school directors, 85 teachers. The total was 16 directors and 148 teachers. The tool for collecting the data was the questionnaires about state and the way of school administration development. The data collected were analyzed by using the statistic in terms of percentage, mean, standard deviation, and T-test Independent Sample.

The research results were as follows:

1. The state of school administration overall and each aspect was at a high level, except academic management was at the middle level.

2. The comparison of school administration overall and each aspect classified by school size was significantly different at the level of 0.5. The middle school acts more than the small school.

3. The way in school administration development was 4 ways.

Keywords: School administration; School Cluster; Development guidelines

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

และเน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ในแนวทางเดียวกันการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทางด้านการบูรณาการการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับการศึกษา ทั้งนี้การจัดการบูรณาการการเรียนรู้ให้คำนึงถึงซึ่งความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ทั้ง 4 ด้าน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยให้อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาและของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นอำนาจโดยแท้ตามกฎหมายกำหนด โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การบริหารสถานศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทที่สำคัญที่ทำงาน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งจะต้องแสดงบทบาทให้เหมาะสมและปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความมุ่งมั่น และร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยยึดวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก ถ้าผู้บริหารแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสมจะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร มีโรงเรียน จำนวน 16 โรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 7 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดกลาง 9 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 4 โรงเรียน

จากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหารพบว่าคะแนนสอบ วิชาภาษาไทยมีคะแนนสอบเฉลี่ย 44.81 วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนสอบเฉลี่ย 28.54 วิชาวิทยาศาสตร์มีคะแนนสอบเฉลี่ย 33.03 วิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนสอบเฉลี่ย 25.93 คะแนน คะแนนเฉลี่ยรายกลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นฯ 33.08 คะแนนสอบเฉลี่ย

ระดับประเทศ 37.99 ในภาพรวมโดยเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนสอบเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2562) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 4 โรงเรียน พบว่า คะแนนสอบใน 4 กลุ่มสาระพบว่า โรงเรียนบ้านเหล่าคราม มีคะแนนสอบวิชาภาษาไทยเฉลี่ย 45.50 วิชาภาษาอังกฤษเฉลี่ย 26.50 วิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย 23.00 วิชาวิทยาศาสตร์เฉลี่ย 29.56 เฉลี่ยรายโรงเรียน 31.14 โรงเรียนบ้านโพนสว่าง คะแนนสอบวิชาภาษาไทยเฉลี่ย 53.00 วิชาภาษาอังกฤษเฉลี่ย 30.00 วิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย 29.00 วิชาวิทยาศาสตร์เฉลี่ย 33.13 เฉลี่ยรายโรงเรียน 36.28 โรงเรียนบ้านโคกขามเลียน วิชาภาษาไทยเฉลี่ย 58.00 วิชาอังกฤษเฉลี่ย 29.20 วิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย 19.20 วิชาวิทยาศาสตร์เฉลี่ย 32.70 เฉลี่ยรายโรงเรียน 34.78 โรงเรียนบ้านปงโพน วิชาภาษาไทย 56.00 วิชาภาษาอังกฤษ เฉลี่ย 24.00 วิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย 28.67 วิชาวิทยาศาสตร์เฉลี่ย 26.75 เฉลี่ยรายโรงเรียน 33.85 เฉลี่ยรายกลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นฯ 32.06 เฉลี่ยระดับประเทศ 36.30 ในภาพรวมโดยเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2562)

จากการวิเคราะห์ผลการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากยังขาดวัสดุ สื่อการสอนและ บุคลากรไม่เพียงพอ โรงเรียนขนาดเล็กยังมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อ่างไม่คล่อง การนิเทศติดตามภายในของสถานศึกษาไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง งบประมาณในการดำเนินงานด้านการนิเทศจัดสรรให้ค่อนข้างน้อย ควรจัดสรรงบประมาณในการนิเทศเพิ่มขึ้น ควรมีงบประมาณในการพัฒนาครูผู้สอนในรายวิชาหลัก การจัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อครูผู้สอนจะได้นำเทคนิค การสอน การจัดทำสื่อ ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ครูต้องศึกษา และเข้าใจหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และตัวชี้วัดในการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชา มีการจัดทำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวิชา ควรจัดสรรบุคลากรตามสาขาให้เพียงพอกับโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลน ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ active learning รวมทั้งการทำวิจัยในชั้นเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2562)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวจึงมีความต้องการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่าย/ภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป ตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บทความวิจัยนี้นำเสนอเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายภารกิจการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน

วิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป และนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ไปพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ตามขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร

สมมติฐานการวิจัย

สภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถาน และแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) ด้านการบริหารงานงบประมาณ เป็นภารกิจงานเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์การจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีการวางแผนกลยุทธ์ จัดทำข้อมูลทรัพยากร จัดทำระบบฐานข้อมูล สินทรัพย์ และจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา มีการกำกับ ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารทุกคน (และของผู้ชำนาญโดยเฉพาะ) ที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวง ที่เกี่ยวกับบุคคล เพื่อให้ปัจจัยด้านบุคลากรขององค์การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์การ (ธงชัย สันติวงษ์, 2550) ด้านการบริหารงานทั่วไปเป็นงานบริหารสถานศึกษาอื่น ๆ ที่สนับสนุนการบริหารวิชาการ การบริงาน

งบประมาณการ บริหารงานบุคคลให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

2. การพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นส่วนหนึ่งของงานด้านวิชาการ จะต้องมุ่งเน้นกระบวนการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้บริหารและครูควรมีบทบาทในการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันทั้งในและนอกห้องเรียน ทั้งกิจกรรมวิชาการ กิจกรรมนันทนาการ รวมไปถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดขึ้นด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมนับว่าเป็นอีกปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องพัฒนา โดยอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมต้องมีความปลอดภัย และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน สถานที่ก็จะมุ่งเน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นระเบียบมากขึ้น เริ่มมีมุมที่นักเรียนสามารถแสดงผลงานของตัวเองได้ ด้วยการออกแบบ ส่วนระดับมัธยมศึกษาจะต้องเป็นทางการมากขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างดี มีอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่มากกว่าระดับชั้นอื่น มีห้องปฏิบัติการในบางรายวิชา มีห้องสมุดที่มากขึ้นเพื่อส่งเสริมนิสัยการค้นคว้าหาความรู้ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลคนยังเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาในทุกด้าน อัตรากำลัง รวมถึงคุณภาพในแต่ละคน ย่อมเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงทรัพยากรบุคคลของโรงเรียน ไม่ใช่มีเพียงครูเท่านั้น แต่รวมถึงบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ที่สามารถกลายเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนส่วนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ฉะนั้น ขั้นตอนการสรรหาต้องพิจารณาจากงานที่จะให้ เช่น ด้านวิชาการก็สรรหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ ด้านงบประมาณอาจหาจากผู้ทำอาวุโสหรือเป็นที่รู้จักในชุมชน ติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ในหลายครั้งงบประมาณภายนอกได้จากบุคคลที่อยู่ด้านศาสนา เนื่องจากมีผู้ติดต่อเข้ามาทำบุญ (ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ, และบุญฤทธิ์ บุญมา, 2559)

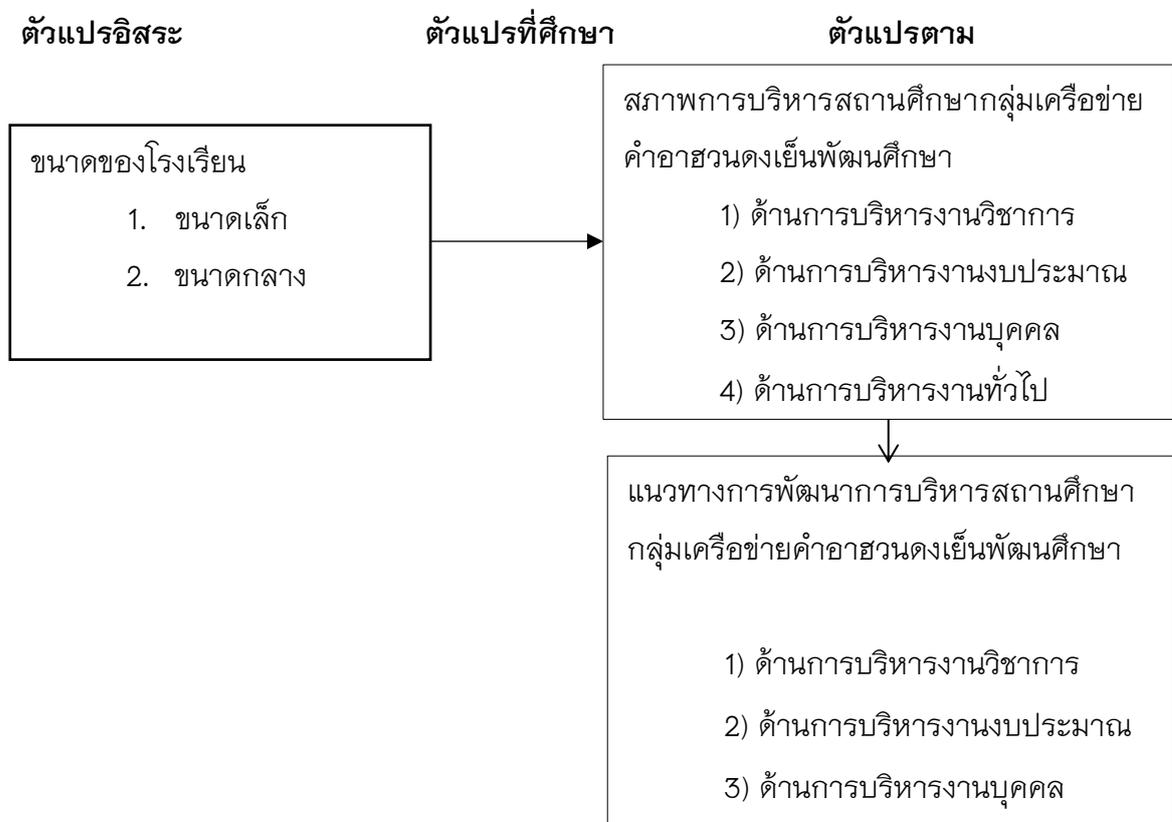
3. บริบทสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายอำเภอวังน้อยพัฒนาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ 4 ด้าน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานทั่วไป (ยุกตพันธ์ หวานฉ่ำ, 2555)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามขอบข่าย/ภารกิจจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 และกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและ

การจัดการศึกษาของ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ซึ่งให้ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาตามขอบข่ายและภารกิจ 4 ด้าน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลกร ด้านการบริหารงานทั่วไป ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ พื้นที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายค่าอาชวन्दงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร ประชากร คือ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายค่าอาชวन्दงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ผู้บริหาร 16 คน ครูผู้สอน 193 คน จำนวน 209 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหาร 7 คน และครูผู้สอน 63 คน โรงเรียนขนาดกลาง ประกอบด้วยผู้บริหาร 9 คน และครูผู้สอน 85 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970; อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 164 คน โดยใช้รูปแบบแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากทุกสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายค่าอาชวन्दงเย็นพัฒนศึกษา

ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร ตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scale) จำนวน 60 ข้อ 3) แบบสอบถามเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

แบบสอบถาม 1. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี พร้อมกับแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลยื่นต่อผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร เพื่อขอความร่วมมือให้ช่วยตอบ 2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแบบสอบถามจำนวน 164 ฉบับ ได้คืนมา 164 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องทำการศึกษาวิเคราะห์ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง .44 – .82 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน และขนาดโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา ตามขนาดสถานศึกษาใช้การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที่แบบอิสระต่อกัน (t-test independent sample) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาความถี่

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ สภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำ
อาสวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร

ที่	สภาพการบริหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.46	1.14	ปานกลาง
2	ด้านการบริหารงานงบประมาณ	3.74	0.91	มาก
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.92	0.96	มาก
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.84	0.99	มาก
	รวม	3.74	1.00	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาสวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการบริหาร สถานศึกษา	ขนาดเล็ก n = 70			ขนาดกลาง n = 94			t	p
	\bar{X}	S.D.	ระดับ ปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ปฏิบัติ		
ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.05	0.10	ปานกลาง	4.05	0.04	มาก	-22.797*	0.00
ด้านการบริหารงาน งบประมาณ	3.47	0.06	ปานกลาง	4.09	0.07	มาก	-14.926*	0.00
ด้านการบริหารงานบุคคล	3.77	0.07	มาก	4.12	0.07	มาก	- 8.350*	0.00
ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.42	0.25	ปานกลาง	4.43	0.01	มาก	-16.521*	0.00
รวม	3.43	0.07	ปานกลาง	4.16	0.01	มาก	-21.996*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาสวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคลเพียงด้านเดียวอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการ

บริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ โรงเรียนขนาดกลาง มีสภาพการบริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษา ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ควรสำรวจความรู้ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาบุคลากรในการจัดทำสื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการเรียนการสอนด้วยอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการวัดและประเมินผลโดยวิธีการที่หลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียน สนับสนุนแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน ควรมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม สม่่าเสมอและเป็นกัลยาณมิตร

ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ให้มีการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดแผนพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา จัดระบบสวัสดิการ ควรจัดทำข้อมูลทรัพยากรเพื่อการศึกษา สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชีโดยตรง ให้มีการระดมทรัพยากรจากภายในและภายนอก ควรตรวจสอบการใช้งานหรือจำหน่ายพัสดุที่เสื่อมสภาพอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการบริหารงานบุคคล ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พัฒนาวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการศึกษาต่อ ยกย่องชมเชย ให้มีการจัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรจัดหาคอมพิวเตอร์ในการทำข้อมูลสารสนเทศ และ IT อย่างเหมาะสม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทำแผนสถานศึกษา สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการสถานศึกษา และสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ติดตาม ประเมินผล การใช้เทคโนโลยีการศึกษา ควรเพิ่มการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการ และการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวน ดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องผู้บริหารมีการบริหารงานที่คล่องตัวสามารถดำเนินกิจกรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการตามขอบข่ายงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป แต่ยังขาดแคลนบุคลากรและสื่อการเรียนการสอน การนิเทศติดตามภายในของสถานศึกษาไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้กระบวนการสอนยังไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ งบประมาณในการดำเนินงานด้านการนิเทศจัดสรรให้ค่อนข้างน้อยสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรา วิริยะหิรัญไพบูลย์ (2557) พบว่า สภาพการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเก้าเลี้ยว โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาฮวน ดงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความแตกต่างกันทั้งในเชิงนโยบาย และการปฏิบัติงานในหน้าที่ โรงเรียนขนาดกลางสามารถดำเนินงานได้ง่ายกว่าโรงเรียนขนาดเล็กเนื่องจากมีบุคลากรมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งสามารถแบ่งภาระงานในหน้าที่ได้ดีกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติตยา ไชยโกฏี (2560) พบว่าการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาเครือข่ายที่ 15 นาตาล-พังโคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะความแตกต่างตามขนาดโรงเรียนส่งผลต่อการบริหารด้วย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ในการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา ควรสำรวจความรู้ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่น นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ผูกทักษะการคิด วิเคราะห์ การจัดการแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริงตามความถนัดของผู้เรียน ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพตามมาตรฐานอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการ

สอน ศึกษานิเทศก์ควรให้การดูแลโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ พร้อมแนะนำอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชา พุ่มพวง (2559) พบว่า ผู้บริหาร ครู ชุมชน ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องจะต้องกำหนดนโยบาย วางแผนร่วมกันในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดแผนพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา และการจัดระบบสวัสดิการ จัดทำข้อมูลทรัพยากรเพื่อการศึกษา สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเงินและบัญชีโดยตรง และมีการระดมทรัพยากรจากภายในและภายนอกมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการ มีการตรวจสอบการใช้งานหรือจำหน่ายพัสดุที่เสื่อมสภาพอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ภาส สว่างใจ (2557) พบว่า มีการจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้วัสดุของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน มีกระบวนการดูแลรักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา มีการระดมเงินงบประมาณจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เพียงพอต่อการพัฒนาการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของรุจิรา วิริยะหิรัญไพบุลย์ (2557) พบว่า โรงเรียนควรดำเนินการแต่งตั้งบุคลากรที่ทำหน้าที่ทางการเงินให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถมีความโปร่งใส ไม่คลุมเครือ ตรวจสอบได้ ดำเนินการตามแผนพัฒนาโครงการ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ควรมีการตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ จัดทำหลักฐานการเบิกจ่าย สถานศึกษาควรจัดให้มีการระดมทุนทั้งเอกชน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้เพียงพอต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

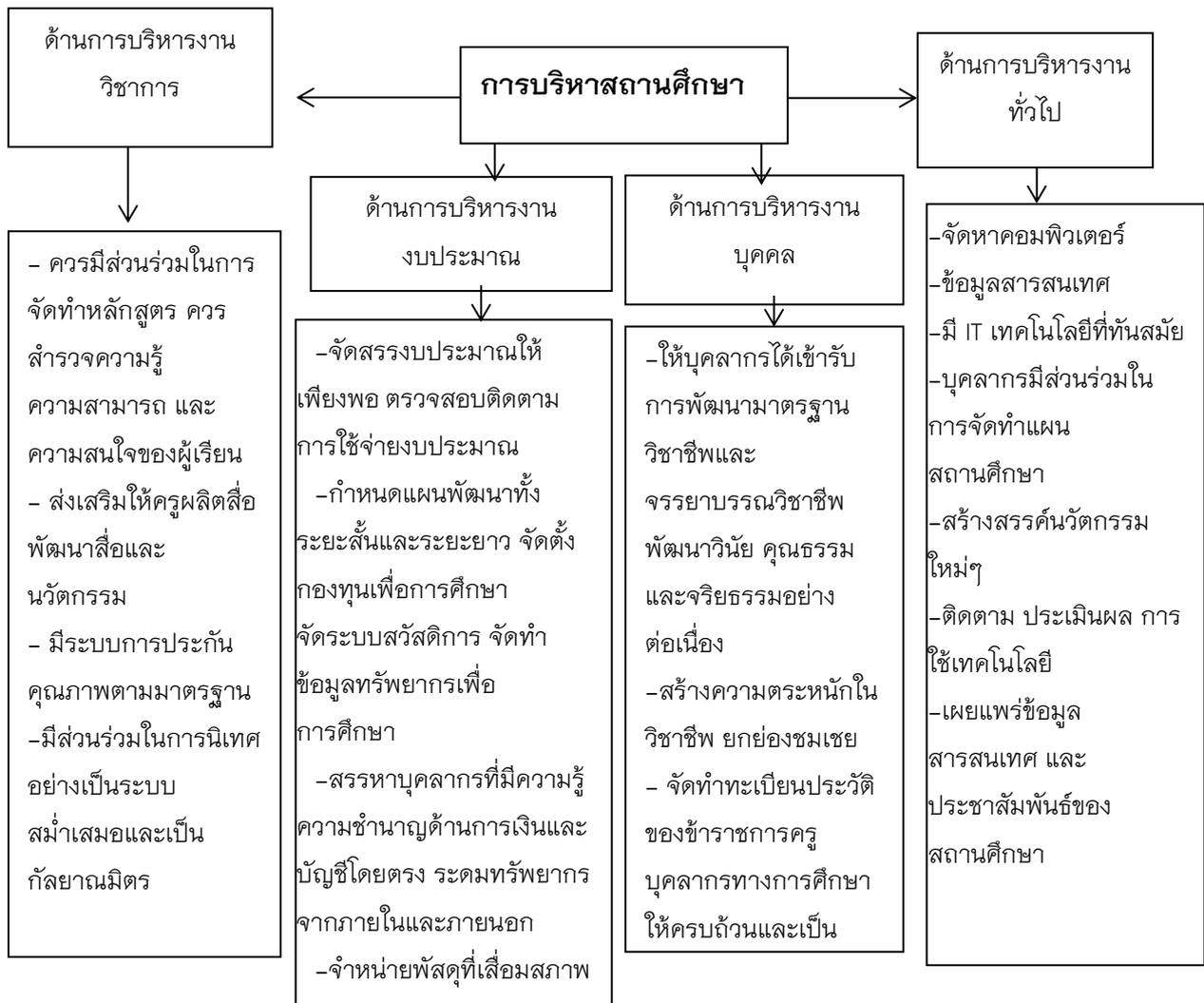
ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรเสริมสร้างวินัย และจรรยาบรรณ มีการอบรมเพื่อพัฒนาสร้างขวัญกำลังใจ และสร้างความตระหนักในวิชาชีพ อบรมเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และประเมินผลการฝึกอบรม มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญตรงกับสาขา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญ์ภาส สว่างใจ (2557) พบว่า มีการสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พัฒนาวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรา วิริยะหิรัญไพบุลย์ (2557) พบว่า การพัฒนางานด้านการบริหารงานบุคคลดำเนินการแต่งตั้งบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้ตรงกับความสามารถ ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ บุคลากรอยู่เสมอ มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญตรงกับสาขา มีการพัฒนา ฝึกอบรม และประเมินผลการฝึกอบรม ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อ ยกย่องชมเชย ให้รางวัล และปรับปรุงแก้ไขผู้บกพร่อง

ด้านการบริหารงานทั่วไป จัดหาคอมพิวเตอร์ในการทำข้อมูลสารสนเทศ และITอย่างเหมาะสม มีการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยี เพิ่มการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของลดารัตน์ ศศิธร (2558) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ โดยมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษากำหนดนโยบายและแนวทางในการบำรุงรักษา อาคารสถานที่ของโรงเรียนมา

รวมให้ชัดเจน และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอ และพร้อมใช้สอดคล้องงานวิจัยของรุจิรา วิริยะศิริญ ไพบุลย์ (2557) พบว่า ให้มีการสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายคำอาฮวนตงเย็นพัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร และมีแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา

สรุป

ในบทความนี้ได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา การบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายภารกิจ การบริหารงาน 4 ด้าน ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษา ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่น มีระบบการประกันคุณภาพตามมาตรฐานที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ครู

ผลิตสื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรม นิเทศ ติดตามแบบมีส่วนร่วม สม่่าเสมอและเป็นกัลยาณมิตร ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ กำหนดแผนพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา จัดระบบสวัสดิการ จัดทำข้อมูลทรัพยากรเพื่อการศึกษา ระดมทรัพยากรจากภายในและภายนอก ตรวจสอบการใช้งานหรือจำหน่ายพัสดุที่เสื่อมสภาพ ด้านการบริหารงานบุคคล ให้บุคลากรได้เข้ารับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ พัฒนานิเทศ คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างขวัญกำลังใจ และสร้างความตระหนักในวิชาชีพ ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการศึกษาต่อ ยกย่องชมเชย จัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน และด้านการบริหารงานทั่วไป จัดทำคอมพิวเตอร์ มีระบบสารสนเทศ และ IT อย่างเหมาะสม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนสถานศึกษา สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ สร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ติดตาม ประเมินผล การใช้เทคโนโลยี นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการ และการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ในการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาควรสำรวจความรู้ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชน นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ผักกักขะการคิด วิเคราะห์ การจัดการแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริงตามความถนัดของผู้เรียน ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพตามมาตรฐานอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อพัฒนาสื่อและนวัตกรรม การเรียนการสอน วางแผนร่วมกันถึงแนวทางการนิเทศ ระหว่างผู้บริหาร/ผู้นิเทศกับครู อย่างเป็นระบบ ติดตาม นิเทศ สม่่าเสมอและเป็นกัลยาณมิตร

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ควรมีการตรวจสอบติดตาม การใช้จ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง กำหนดแผนพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา และจัดระบบสวัสดิการ จัดทำข้อมูลทรัพยากรเพื่อการศึกษา สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญด้านการเงินและบัญชีโดยตรง ระดมทรัพยากรจากภายในและภายนอก ตรวจสอบการใช้งานหรือจำหน่ายพัสดุที่เสื่อมสภาพ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล สนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ พัฒนานิเทศ คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการ

ศึกษาอย่างต่อเนื่อง สร้างขวัญกำลังใจ และสร้างความตระหนักในวิชาชีพ ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการศึกษาต่อ ยกย่องชมเชย จัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป จัดหาคอมพิวเตอร์ มีระบบสารสนเทศ และ IT อย่างเหมาะสม จัดทำระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และทำแผนสถานศึกษา สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และสร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ติดตาม ประเมินผล การใช้เทคโนโลยีการศึกษา เพิ่มการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการ และการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายคำอาสนวนดงเย็น พัฒนศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.moe.go.th/กระทรวงฯ>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ(ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ณัฐพงศ์ จันทนะศิริ และบุญฤทธิ์ บุญมา. (2559). *กลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษา (Developments Strategies for Schools)*. สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52236/-edu-teartedu-teart-teartdir->
- ธงชัย สันติวงษ์. (2550). *องค์การและการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

- ยุคต้นนท์ หวานน้ำ.(2555).การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต1 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- รุจิรา วิริยะหิรัญไพบูลย์. (2557).สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาใน อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1. *Southeast Bangkok Journal*, 2(2), 79–94.
- ลดารัตน์ ศศิธร.(2558).ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วิชญ์ภาส สว่างใจ.(2557). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ในเขตอำเภอปลาปากสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 5(2),128–136.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร.(2562). *คู่มือปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา*. มุกดาหาร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2547). *แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2547 – 2553)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน.
- สุทธิศักดิ์ นันทวิทย์. (2557). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 6(1), 214–226.
- อติตยา ไชยโกฏี.(2560). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา เครือข่ายที่ 15 นาตาล-พังโคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2* (สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชธานี.
- อภิชา พุ่มพวง. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6* (วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.